

SARA LIDMAN-SÄLLSKAPET**VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2024****Årsmöte**

Årsmötet för Sara Lidman-sällskapet hölls lördag 23 mars 2024 på Bokcafé Pilgatan, Umeå.

Styrelse

Styrelsens ledamöter utses av årsmötet. Under verksamhetsåret 2024 har styrelsen som har sitt säte i Umeå bestått av följande personer:

Ordförande: Ola Kellgren (-> 2026)
Sekreterare: Siv Boman (-> 2025)
Kassör: Catharina Andersson (-> 2026)

Övriga ledamöter: Ulla Danielsson (-> 2026) – vice ordf (utses inom styrelsen)
Lena Dahlqvist (-> 2026)
Erik Danielsson (-> 2025)
Dan Jonsson (-> 2025)

Suppleanter: Malin Ackermann, Lycksele
Jenny Berggren, Umeå
Margareta Hellström, Stockholm
Ellenor Lindgren, Skellefteå
(samtliga -> 2025)

Revisorer: Berndt Stenberg och Erik Sjöström (-> 2025)

Valberedning: Stephen Goldin (sammanställande)
Annika Edlund
Christer Larsson
(samtliga -> 2025)

Styrelsemöten

Sällskapet har under verksamhetsåret 2024 haft sammanlagt 10 protokollförda styrelsemöten, 22 januari, 19 februari, 11 mars, 23 mars (konstituerande möte), 8 april, 20 maj, 31 augusti—1 september, 7 oktober, 4 november och 9 december. Samtliga möten på Bokcafé Pilgatan, Umeå utom 31.8—1.9 (Lidmangården i Missenträsk).

Medlemsavgift och antal medlemmar

Medlemsavgiften var under verksamhetsåret 150 kr för vuxen, 125 kr för tillkommande familjemedlem, 75 kr för ungdomar under 26 år samt 300 kr för institutioner som bibliotek, skolor, studieförbund.

Under året hade sällskapet totalt 145 betalande medlemmar. Fördelning: Skellefteå 63 (inkl 5 institutioner/föreningar), Stockholm 24, Umeå 37 och övriga 21.

Ekonomisk redovisning

Se bilaga.

Arrangemang

Umeå

Sara-dagen 2024

- I Umeå arrangerades den årliga Sara-dagen 23 mars på temat skogen ...och trädet svarade. Arrangemanget genomfördes på Kajen-scenen i Väven. Konferencier var sällskapets avgående ordförande Ann Sigfridsson. Ulla Danielsson, Saras systerdotter framförde delar av ett tal av Sara Lidman som hon höll i samband med att Bildmuseet öppnade utställningen "Sinnenas skog" 12 juni 1983. Ulla Danielsson läste också ett stycke ur *Lifsens rot* "Tack, du som virket drog från skogen!" Därefter föreläste *Dagens Nyheter*s journalist Lisa Röstlund utifrån sin bok *Skogslandet – en granskning* (2022) om "Skogen, industrin och oss alla". Efter henne övertog professor Sverker Sörlin scenen och berättade om Sara Lidmans långvariga engagemang för miljön, träden och skogen. Dagen avslutades med utdelningen av Sara Lidman-priset till 2024 års pristagare Mats Jonsson. Ann Sigfridsson överlämnade **s u r o l l e s** Jögge Sundqvists träskulptur av en trana. Under pausen musicerade Martin Baker och Jakob Jonsson. Arrangör: Sara Lidman-sällskapet, Stadsbiblioteket, Umeå kommun och ABF. Publik ca 170.

Skellefteå

Offentliga program

- 24.1 "Jag ville inte att ett enda blad skulle finnas kvar." Harald Larsen berättade om arbetet med *Levtrådar*. Skellefteå hembygdsförenings vintermöte. Hörsalen, Nordanå. Publik 21.
- 30.1 Robert Tedestedt föreläste om Sara Lidman för Burträsk PRO:s månadmöte i Burträsk församlingshem. Publik ca 90.
- (22.10 2023) – 14.2 2024. Celia B. Dackenberg och Upplandsmuseets utställning "Kulturkoftor och sagoträjor" med bland annat Sara Lidmans tröja, "Ylletröjan som skrev Jernbanan". Arrangör: Skellefteå museum.
- 8.6 "Sara Lidman i korrespondens och media." Ett program i ord, bild och film. Robert Tedestedt & Harald Larsen presenterade Sara som brevskrivare, debattör och mediaprofil i Missenträsks bönhus. Revy och musikcafé i Missenträsks skola med sin permanenta utställning "Sara i byn – byn i världen". Publik ca 100. Arrangör: Missenträsks bygdegårdsförening, Sara Lidman-sällskapet, Studieförbundet Vuxenskolan. Programmet ingick i 6:e upplagan av Jörns Ursinnig Festival.
- 16.6 "Din tjänare hör". En presentation av ljudboksprojektet. Recitation Ellenor Lindgren. Orgel Hilding Carlsson. Kusmarks kyrka. Publik ca 70.

- 14.10 "Din tjänare hör". Ellenor Lindgren & Hilding Carlsson samtalande om och gav exempel från ljudboken *Din tjänare hör*. Arrangör: Studieförbundet Bilda. Publik 25. Programmet ingick i Skellefteå Berättarfestival.
- 17.10 "Jag känner en hemlig gåva ... att återge denna karga socken." Ett ord- och bildprogram med Robert Tedestedt & Harald Larsen. Hörsalen Nordanå. Publik 46. Programmet ingick i Skellefteå Berättarfestival.
- 19.10 "I rött, svart och vitt. Sara Lidmans språkdräkter." Annelie Bränström-Öhman föreläste om sin bok med samma namn. Trappscenen/Sara kulturhus. Publik ca 30. Programmet ingick i Skellefteå Berättarfestival.
- 19.11 Robert Tedestedt föreläste om Sara Lidman vid Lövånger SPF:s månadmöte i församlingshemmet, Lövånger. Publik: cirka 30.
- 30.12 "Aina och andra dramer. – jag vet ju att författares sceniska fantasi är utomordentligt o-användbar! Men och Dock." På Trappscenen/Sara kulturhus firades Sara Lidmans 101-årsdag med tårta och skwallerkopp tillsammans med Jenny Berggren & Christo Burman, Atrium förlag. De berättade om förlaget, bokens tillkomst och urvalsprinciper. Programledare var Ellenor Lindgren, som tillsammans med Mattias Kågström, Västerbottensteatern, gav smakprov ur dramerna. Arrangör: Sara Lidman-sällskapet, Västerbottensteatern, ABF, Skellefteå kommun/Stadsbiblioteket. Betalande publik 67 + fem medverkande från arbetsgruppen.

Övrigt

- 8.4 Filmen "Levtrådar" – en dokumentär om boken *Levtrådar* - visades för sällskapets skellefteavdelning. Filmen spelades in under boksläppet i Sara kulturhus under Skellefteå Berättarfestival 18.10 2023. Dokumentären på 20 minuter är producerad av Christer Nyström och Robert Tedestedt. Sara Lidman-sällskapet har nu en kopia av filmen.
- 18.9 Boksläpp *Miraklet i trä*. Sara kulturhus av Anders Steinvall. Carlssons förlag.
- 10.11 Studieförbundet Vuxenskolan, Västerbotten, premiärvisade "Sara Lidmans Missenträsk" i Missenträsk skola. Publik: cirka 15. Medverkande i filmen: Ulla Stenberg, Sara Lidmans systerson Erik Danielsson, som guidade i Saras hem, och Ellenor Lindgren som visade utställningen "Sara i Byn – Byn i världen". Filmen spelades in i Missenträsk 17 juni 2024. Laila Eliasson intervjuade, Nicklas Milton filmade och båda redigerade. Dokumentärens längd: 23 minuter.
- 12.11 Tomas Marklund guidade en skrivargrupp från Solviks folkhögskola, 12 personer, till Missenträsk. Bygdegårdsföreningens ordförande Ulla Stenberg och Karl-Hugo Stenberg visade utställningen "Sara i Byn – Byn i världen" och Lidmangården utifrån. Tomas berättade om den politiska Sara. Som avslutning besöktes Saras grav vid Österjörns kyrka. Solvik fakturerades 1 000 kronor för uppdraget.
- Skellefteå kommun beslutade att sommaren 2025 medverka i det nationella konstprojektet "Wallstreet". Vårt mål är att utifrån Saracitat få in Sara Lidman i projektet och bredda kunskapen och intresset för hennes liv och gärning.

- Inför 2024 överlämnade Harald Larsen tolv Saracitat med kommentarer till Sara kulturhus att användas i intern och extern marknadsföring. Citaten hämtas från boken *Levtrådar*.
- En ny beställning är gjord för 2025. Sara kulturhus ersätter Sara Lidman-sällskapet med 400 kr/citat.

Skellefteavdelningens arbetsgrupp har under året haft åtta möten. I de offentliga programmen har vi samarbetat med andra arrangörer. Medlemmarna fick information via mejl fyra gånger.

Antal betalande medlemmar vid årsskiftet 2024/2025 var 63 (Årsskiftet 2023/2024 78. (2022/2023 62.)

Arbetsgruppens medlemmar 2024: Tomas Marklund (ordf.), Lena Dahlqvist (ny fr.o.m. april), Anders Karlsson, Marianne Karlsson, Harald Larsen (sekr.), Christer Larsson (medlemsutskick), Ellenor Lindgren (programinfo, affischer), Enar Nordvik och Robert Tedestedt.

Stockholm

Offentliga program

- 27.1 Arbetarlitteraturens dag på Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek ARAB i Flemingsberg. Anita Persson presenterade Sara Lidman-sällskapet och tre nyutkomna böcker: *Levtrådar – Ett och hundra år med Sara Lidman; I rött, svart och vitt; Aina och andradramer*. Ulla Danielsson läste Saras anförande vid solidaritetsmötet för de strejkande gruvarbetarna 1970, "Arbetskraften och de mänskliga rättigheterna". Arrangör: Arbetarnas kulturhistoriska sällskap och Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek.
- 6.3 Rönnells antikvariat. *Aina och andra dramer*. Sara Lidman med hennes samlade dramatik utgiven på Atrium förlag, presenterades av Birgitta Holm och tre skådespelare från Dramaten: Erik Ehn, Therese Brunnander och Kicki Bramberg. Evenemanget finns att se på Youtube.
- 13.4 Stockholms Litteraturmässa, Kulturhuset Stadsteatern. Översättaren och poeten Jennifer Hayashida berättade om att översätta *Hjortronlandet* till engelska. Det som fick Jennifer att anta utmaningen är att Saras språk står poesin nära.
- 28.9 Premiär "Jernbanan", Uppsala stadsteater fick fina recensioner av Lars Ring i *Svenska Dagbladet*: "En hårdför skröna om hur landet byggdes, återberättad med självsäker musikalitet." Johanna Paulsson i *Dagens Nyheter*: "En föreställning där berättandet får ta tid, och nutiden vibrerar under ytan." Spelades till 16 november 2024.

Umeå

Offentliga program

- 15.3 Littfest Umeå. *Aina och andra dramer*. Sara Lidman med hennes samlade dramatik utgiven på Atrium förlag presenteras av Annelie Bränström Öhman, Dag Thelander, Mattias Kågström och Ulla Danielsson.

- 15.5 "Bakom kulisserna på Sara Lidmans dramatik" Jenny Berggren och Christo Burman berättade om utgivningen av boken *Aina och andra dramer. Sara Lidman* (2023) utgiven på Atrium förlag. I samarbete med Bokkafé Pilgatan. Publik ca 50 pers.

Läse- och studiecirkelar

Stockholm

- Bokcirkel höst 2024. Läser högt tillsammans ur *Aina och andra dramer* med stor behållning.

Umeå

- Under året läst *Jernbanesviten*, del I—II. Kursledare Ann Sigfridsson. Åtta deltagare har träffats vid fyra tillfällen.

Sara Lidman-priset

- Sara Lidman-sällskapets styrelse utsåg 22 januari 2024 Mats Jonsson till detta års Sara Lidman-pristagare. Jonsson är den sjunde pristagaren sedan priset instiftades 2013 för att hedra Sara Lidmans minne. Prisjuryn bestod av Erik Jonsson, koordinator Littfest, Marie Lundström, journalist samt från Sara Lidman-sällskapets styrelse Ulla Danielsson, Siv Boman och Dan Jonsson. Prisutdelning vid Sara-dagen 22 mars 2024, se ovan.
- Prismotivering: Serietecknaren, författaren och folkbildaren Mats Jonsson tilldelas Sara Lidman-priset 2024 för att han håller Saras anda av passionerat motstånd och engagemang levande i vår tid. Jonsson debuterade 1998 med serieromanen *Unga Norrlänningar* och har sedan dess givit ut ett flertal självbiografiska serieromaner och barnböcker samt varit redaktör för *Galago*. Med värme, vrede och en avväpnande humor avtäcker och återtar Jonsson sin egen och sina förfäders nedtystade och oberättade historia. Genombrottet kom med *Nya Norrland – en serieroman* (2017) om Bollstabruk där Jonsson växte upp, om utsugningen av den norra landsändan och om den allt djupare klyftan mellan stad och land. År 2021 kom *När vi var samer*, där Jonsson upptäcker och utforskar sitt eget samiska ursprung och det kulturella folk mord som skogssamerna utsatts för i Sverige. Som första serieroman någonsin nominerades den samma år till Augustipriset i den skönlitterära klassen. Jonsson är också en av initiativtagarna till Ådalens industrimuseum, ett projekt som ska omvandla Flottningsmuseet i Sandslån till en mötesplats och ett modernt industrihistoriskt museum.
- Priset består av en symbolisk gåva, en trana av slöjdaren **s u r o l l e** Jögge Sundqvist, samt möjligheten att tillbringa en vecka på Lidman-gården i Missenträsk.

Övriga aktiviteter

- 26.9 Bokmässan i Göteborg. Sällskapet deltog på två scener: *Aftonbladet*/Nätverkstans scen - Samtal om Sara utifrån *Levtrådar*. Publik ca 50. DELS' (De Litterära sällskapen) scen – "Jubileumsåret och därefter?" Publik ca 30. Båda samtalen mellan professor emerita Birgitta Holm och Ulla Danielsson. Samtalen modererades av Charlotta Kåks Röshammar, redaktör *Parnass*. Ett bildspel med 61 bilder från jubileumsåret visades.
- Den 19 juni deltog Erik Danielsson och Ellenor Lindgren i inspelningen av en film om Missenträsk och Sara Lidman. Filmen producerades av Laila Eliasson på

Vuxenskolan Västerbotten och visades bland annat på Bygdegården i Missenträsk 10 den november.

- Styrelsen besökte 9 september Sara Lidmans mer än 25 hyllmeter stora arkiv i Forskningsarkivet, Umeå universitet.
- En arbetsgrupp har bildats i Umeå för att utarbeta fler program under verksamhetsåret. Den består i dagsläget av Erik Danielsson, Dan Jonsson och Ann Sigfridsson.
- Under 2024 fortsatte Sara Lidman-sällskapets arbetsgrupp i Stockholm ansöka om att få en litterär skylt om Sara Lidman med ett citat ur Järnkronan uppsatt på Långholmen där Didrik satt fånge.

att viska, blinka, hosta, fjärta, luta, balta till, hålla fingrar på misstänkt sätt, vifta med öron, visa tänder, knipa ihop läppar, släpa fötter, lyfta fötter högre än ett oändligt teckenspråk där bara en sak var tydlig för den oinvidde: hänet mot vaken i buren. (Järnkronan s 91.)

Lidmangården i Missenträsk

Ledningen för Umeå universitet, avgående rektor Hans Adolfsson och biträdande universitetsdirektör Per Ragnarsson uppvaktades av Erik Danielsson och Ola Kellgren 31 maj 2024 med anledning av gårdens underhållsbehov och en kraftig hyreshöjning på senare år. Det visade sig att universitetsledningen står i begrepp att avyttra Sara Lidmans donation från början av 2000-talet, en donation som är mottagen av Stiftelsen Lars Färgares gård, Umeå. Det är en stiftelse i nära anslutning till universitetet som bland annat förvaltar forskarbostäderna på Gammlia. Enligt universitetet kommer Lidmangården i första hand erbjudas Skellefteå kommun. Denna flagranta brist på intresse för Lidmangården uppmärksammades i en krönika av *Västerbottens-kulturredaktör* Sara Meidell 3 september, av journalisten Yvonne Rittvall i *Västerbottens Folkblad* en månad senare vilket i sin tur följdes upp av Radio Västerbotten samt av debattartiklar i *VK* av professor Birgitta Holm (28.11.2024) samt av undertecknarna Dan Brändström, Annelie Bränström Öhman, Annika Edlund, Fredrik Elgh, Gunnel Gustafsson, Anneli Furmark, Erik Jonsson, Ola Kellgren, Olof Kleberg, Ida Linde, Elin Persson samt Carl Åkerlund (7.12.2024). Uppropet fick stor spridning. Det vidarepublicerades av TT och återgavs i bland annat *Dagens Nyheter*. Universitetsledningen förefaller kvarstå vid sitt ställningstagande men några kontakter har veterligen ännu inte tagits med Skellefteå kommun.

Sara-dagar IV. Sara Lidman-sällskapets medlemsskrift

Sällskapets medlemsskrift har inte utkommit sedan 2019 men utgivningen av nr IV har förberetts på det att ingående texter har redigerats och satts av styrelsemedlemmarna Ola Kellgren och Jenny Berggren för att kunna tryckas i början av 2025. De tre tidigare utgåvorna har publicerats på sällskapets webbsidor <salidman.se> som i övrigt genomgått en uppfrysning. Ett instagram-konto har tillkommit under året.

Samarbeten

En viktig och prioriterad del av Sara Lidman-sällskapets arbete är samarbete med olika aktörer som pågår även utöver samverkan vid specifika arrangemang. T ex samverkar sällskapets avdelning i Skellefteå kontinuerligt med Sara kulturhus, Stadsbiblioteket och

Missenträsks Bygdegårdsförening. Kontakt har tidigare etablerats med Umeå universitet kring frågor om förvaltningen av gården i Missenträsk.

ABF Skellefteå, ABF Umeå, ABF Västerbotten, Arbetarnas kulturhistoriska sällskap och Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek, Atrium förlag, Bilda Norr, Bokcafé Pilgatan, DELS, De litterära sällskapen i Sverige, JESS (Jörns Evenemang- och Samhällsservice), Kultur Skellefteå/Stadsbiblioteket, Kusmarks kyrka, Littfest, Umeå, Missenträsks bygdegårdsförening, Nordiskt berättarcentrum, PRO Burträsk, Rönnells antikvariat, Sara Kulturhus, Skellefteå hembygdsförening, Skellefteå museum, Solviks folkhögskola, SPF Lövånger, Stadsbiblioteket Umeå, Studieförbundet Vuxenskolan, Skellefteå, Svenska Akademien, Umeå Teaterförening, Umeå kommun, Umeå universitet, Västerbottensteatern.

Slutord

Under verksamhetsåret 2023 satsade Sara Lidman-sällskapet extra mycket för att lyfta fram *Sara Lidman 100 år*. Det blev intensivt jubileumsår med mängder aktiviteter och arrangemang såväl i Skellefteå, Stockholm som Umeå. Under 2024 med en delvis ny styrelse har verksamheten återgått till en något lugnare nivå även om det fortfarande sjuder av aktiviteter, särskilt i Skellefteå och Stockholm. Antalet medlemmar har sjunkit vilket möjligen kan ha att göra med att Harald Larsens bok *Levtrådar* distribuerades som medlemsskrift under 2023. Med *Sara-dagar IV* i sikte, Sara-dagen i Umeå 22 mars och ytterligare en mångfald av aktiviteter därutöver i Skellefteå och Stockholm ser styrelsen fram mot det nya verksamhetsåret med tillförsikt.

Umeå 13 mars 2025

Ola Kellgren

Ulla Danielsson

Siv Boman

Erik Danielsson

Dan Jonsson

Catharina Andersson

Lena Dahlqvist

Malin Ackerman

Margarete Hellström

Jenny Berggren

Ellenor Lindgren